

УДК 025.5:004
ББК 78.375.0 + 78.347.61(4Укр-4Хар)

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ БІБЛІОТЕКИ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Бова І. В.,

Марцун Т. В.

Наукова бібліотека Національного
юридичного університету імені
Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків

Анотація. Розглядаються можливості вдосконалення сучасних форм обслуговування користувачів вузівських бібліотек в умовах електронного середовища на досвіді роботи наукової бібліотеки Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Ключові слова: електронні бібліотеки, електронні колекції, інформаційні ресурси, соціологічні дослідження, електронне середовище.

Створення у бібліотеках принципово нових видів електронних ресурсів, організація доступу до віддалених та локальних джерел інформації, як українських, так і зарубіжних, стали найважливішим завданням інформаційного забезпечення науки та освіти. Разом із подальшим розвитком цього напрямку бібліотеки модернізують свої традиційні технології із метою підвищення якості та оперативності бібліотечно-інформаційного обслуговування.

Головною метою діяльності електронної бібліотеки є максимально повне та оперативне обслуговування користувачів. Щоб досягти її, потрібно мати власну базу даних (тобто фонд) електронної бібліотеки, налагодити міжбібліотечні зв'язки (обмін) з найкращими електронними бібліотеками, бути в змозі залучати зовнішні ресурси, користуватися послугами кваліфікованих експертів, застосовувати кращі методики інформаційного пошуку в мережевому середовищі.

Одним із стратегічних завдань наукової бібліотеки НЮУ ім. Ярослава Мудрого є формування та розвиток електронної бібліотеки як сучасного інформаційного освітнього середовища вищого навчального закладу, надання дистанційного, цілодобового доступу до її ресурсів. Комплексна автоматизація бібліотеки на основі сучасного програмного забезпечення ІРБІС дозволяє не лише повністю замінити традиційні бібліотечні технологічні цикли, а й дає можливість забезпечення віддаленого доступу до інформаційних ресурсів бібліотеки в мережі Інтернет. Нині автоматизований бібліотечний комплекс університету є потужним бібліотечним порталом, інформаційною платформою доступу до електронних каталогів та картотек, повнотекстових баз даних підручників і монографій, навчально-методичних посібників, банків судової практики, наукових праць, зовнішніх баз даних, який забезпечує користувачів необхідною профільною інформацією. У складі електронної бібліотеки університету наступні колекції:

- *електронний каталог (ЕК)*, який є основою інформаційного середовища університету і майже стовідсотково відображає книжкові фонди;
- *науковий електронний архів* (університетській репозитарій), у якому накопичується, зберігається, розповсюджується та забезпечується постійний і надійний доступ до повних текстів наукових публікацій викладачів нашого вузу;
- *стандартизовані електронні навчально-методичні комплекси (СЕНМК)* містять повнотекстові версії підручників, навчально-методичних посібників, матеріалів судової практики тощо, адаптовані до вивчення нормативних, вибіркового навчальних дисциплін, що викладаються студентам всіх форм навчання та ін.

Постійно поповнюються власні електронні ресурси бібліотеки з метою з'ясування ступеня їх релевантності та необхідності подальшого використання нашими читачами. Серед них: електронна колекція рідкісних видань eLEGALIUM, яка популяризує раритетні правові фонди наукової бібліотеки та праці відомих харківських науковців-правознавців; серія

електронних персональних бібліографічних покажчиків “Представники харківської правової школи” відображає наукову спадщину вчених-правознавців Харківщини, матеріали про їх життєвий шлях та науково-педагогічну діяльність; прес-кліпінг “Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого в публікаціях 2013 року”; електронний ресурс “Вчені та співробітники Університету – кавалери і лауреати державних нагород, премій, конкурсів”; електронний ресурс для науковців “Міжнародні наукометричні бази даних та системи” містить інформацію про наукометричні показники автора, БД Web of Science, SCOPUS, EBSCO, IndexCopernicus, РИНЦ, GoogleАкадемия та ін.

Із метою вдосконалення складу та структури електронних ресурсів бібліотека університету систематично проводить моніторинги ступеня їх використання. Для визначення стану поінформованості користувачів про існуючі ресурсні можливості електронної бібліотеки університету та ефективності їх використання на базі наукової бібліотеки НЮУ ім. Ярослава Мудрого у квітні 2013 року було проведено опитування, в якому взяли участь студенти 1–5 курсів денної форми навчання всіх інститутів та факультетів. Усього проанкетовано 1 300 респондентів – активних користувачів бібліотеки. Спеціально розроблена анкета передбачала низку запитань, які давали б можливість з’ясувати ступінь затребуваності студентами нашого вузу базових ресурсів та сервісів бібліотеки, зокрема її веб-сайта.

Проведене анкетування дозволило врахувати побажання наших користувачів та сформулювати рекомендації щодо вдосконалення асортименту, якості просування електронних продуктів і послуг, виявити певні резерви оновлення форм обслуговування: доповнити повнотекстові ресурси електронної бібліотеки не лише підручниками та навчальними посібниками викладачів університету, а й іншими виданнями за тематичним профілем ВНЗ; активізувати навчання студентів із метою набуття ними інформаційних навичок самообслуговування в умовах вузівської автоматизованої бібліотеки за допомогою віртуальних занять з основ

бібліотечно-бібліографічних знань, особливо з електронним каталогом, повнотекстовими базами даних та ін.; підвищити ефективність просування електронних продуктів і послуг бібліотеки через рекламні заходи, сенсорні кіоски, інформаційні пам'ятки, сайт наукової бібліотеки та університетський портал, університетську газету “Vivat Lex! ” тощо.

Таким чином, проведення моніторингу якості та ефективності інформаційного обслуговування користувачів дозволили з'ясувати інноваційні орієнтири та форми інформаційного забезпечення підготовки майбутнього фахівця-правознавця.

***Аннотация.** Рассматриваются возможности совершенствования современных форм обслуживания пользователей вузовских библиотек в условиях электронной среды на опыте работы научной библиотеки Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого*

***Ключевые слова:** электронные библиотеки, электронные коллекции, информационные ресурсы, социологические исследования, электронная среда.*

***Annotation.** The possibilities of the improvement of the contemporary forms of the service of the universities libraries users in the conditions of the electronic environment on the base of the experience of the work of the Scientific Library of the Yaroslav the Wise National Law University have been considered.*

***Key words:** electronic libraries, electronic collections, information resources, sociological research, electronic environment.*